

NAŠI POGREBI

Odkar je II. vatikanski cerkveni zbor izglasoval Konstitucijo o svetem bogoslužju, mora cerkvena oblast znova premisliti vse dosedanje liturgične predpise, duhovniki pa se vprašati, kako opravljamo bogoslužne obrede, ne le mašo in zakramente, ampak tudi zakramentale. Pri tem ne sme odločati črka novih predpisov, ampak duh, ki preveva načela liturgične konstitucije. Med njimi je posebno važno načelo praktične oziroma pastoralne usmerjenosti vsega prizadevanja za obnovo liturgije. Pogoj za uspešno pastoracijo, kateri, naj primore obnovljeno bogoslužje, je duh prilagoditve, saj bi ostal sodobni svet brez tega v škodljivi odaljenosti, kakor je bil večkrat do sedaj.

Pastoralno skrb so koncilski očetje poudarili že v prvem členu konstitucije, ko pravijo, da hoče cerkveni zbor pomnožiti krščansko življenje med verniki; pospešiti vse, »kar bi mogli prispevati k edinosti vseh, ki verujejo v Kristusa; in okrepiti, kar bi pomagalo, da bi bili vsi poklicani v naročje Cerkve«. Liturgija je za take namene izredno pripravna. Ko vrši svoje poslanstvo, že »drugim razodeva Kristusovo skrivnost« (čl. 2) in kaže na Cerkev kot »znamenaj, dvignjeno med narodi« (Iz 11, 12).

Koncilski očetje želijo, da se liturgija »bolj prilagodi potrebam našega časa« (čl. 1), sicer ne bo nudila tistih duhovnih koristi, ki jih ljudje pričakujejo od nje. Koncil je prilagoditev obredov današnjemu času tako izrazito naglasil, da to velja kot posebna značilnost liturgične konstitucije (prim. čl. 34, 36, 37, 38, 40 itd.). Duh prilagoditve ne zahteva le prilagoditev ljudem določene časa in kraja, njihovim izročilom in navedam; celo iniciacijam v misijonskih pokrajinah, kolikor je to mogoče (čl. 65), ampak zahteva tudi prilagoditev človeku kot takemu, njegovim opravičenim težnjem in pričakovanju. Tako je treba pojmovati vsa navodila konstitucije o spodbudnem, svetem in natančnem in iz globoke vere izviraajočem izvrševanju vseh bogoslužnih opravil v zavesti, da je vsako liturgično opravilo vzvišeno dejanje, ker je to dejanje Kristusa in Cerkve (prim. čl. 7). Samo če bomo tako opravljali liturgične obrede, bomo množili vero v ljudeh in vabili v Cerkev tudi tiste, ki sedaj stoje zunaj. »Čeprav sveto bogoslužje predvsem časti božje veličanstvo, ima vendar veliko vzgojno moč za verno ljudstvo. V bogoslužju namreč Bog govori svojemu ljudstvu; Kristus še vedno oznanje blagovest« (čl. 33). Da bo liturgija v resnici to postala, »naj vsi obredi blestijo v plemeniti preprostosti, naj bodo kratki in jasni... naj bodo prilagojeni sposobnosti vernikov« (čl. 34). Liturgija, ki se noče ozirati na človeka, bo ostalo brez blagoslovljenih sadov; liturgija, ki hoče biti le sebi namen, je obsojena na neuspeh. V meso in kri nam mora preiti pastoralna misel liturgične konstitucije, ki se glasi: »Apostolsko prizadevanje je namreč usmerjeno v to, da bi se vsi, ki po veri in krstu postanejo božji otroci, zbrali skupa, da bi v Cerkvi hvalili Boga se udeleževali daritve in uživali Gospodovo večerjo« (čl. 10).

S stališča praktične oziroma pastoralne apologetike, bi rad opozoril na to, kako majhen obred kot je krščanski pogreb, lahko ljudi pridobi za vero ali odvrne od nje. Majhen je ta obred in

vendar tudi ta posvečuje življenske okoliščine. Čeprav nimamo še novega obreda, v katerem bo bolj poudarjen vstajenski moment, v njem bo manj žalovanja in več krščanskega upanja, vendar ne prezirajmo sedanji obred kot nekaj manj važnega in postranskega. Ljudi je treba dobro seznaniti s sedanjim pogrebnim obredom, da bodo mogli pri njem pobožno in dejavno sodelovati. Zdi se, da ljudi močno moti neskladje med besedilom obrednih molitev in resničnostjo. V besedilu pravimo, da je duša odšla danes s tega sveta, v resnici je odšla že pred 48 urami; da šele danes stopa pred sodbo, v resnici pa je že sojena itd. Ker liturgična konstitucija dovoljuje, da smemo obrede sproti razlagati, smemo ljudem v cerkvi ali tik pred »Ne stopaj k sodbi, Gospod...« razložiti to kar pravi Franc Ušeničnik v Pastoralnem bogoslovju pri pogrebi. Za lažje umevanje obredov je treba pomniti, da je bil v starih časih »dies obitus« in »dies depositionis« isti dan. Paziti moramo tudi na dramatičen značaj, ki se kaže v liturgiji za mrtve, zlasti v oficiju. Predstavljati si moramo, kakor da nastopajo mrtvi pred nami. V njihovem imenu govori kor in prosi usmiljenja ter v pretresljivih besedah izraža njihova čudstva strahu in groze. Mrlič je v cerkvi, če ne pa postavijo vsaj mrtvaški simbol, tumbo. Tako razložen tekst poslej ne bi motil več.

Sicer pa preglejmo pogrebni obred od začetka do konca in pri posameznih predpisih pomislimo, kaj bi ljudi moglo odbijati ali privlačiti. Ne gre več za teorijo, ampak za razmišljanje o rečeh, ki jih je treba v duhu liturgične konstitucije takoj uveljaviti kot naroča papež Pavel VI.: »Hočemo, naj se določbe konstitucije, ki jih je že sedaj mogoče izpolniti, brez obotavaljanja izvajajo, da ne bodo srca vernikov še dalje pogrešala tistih milostnih sadov, ki jim odtod pričakujemo«.

»Župnik, oblečen v superpelicij in črno štolo...« Razume se da mora imeti tudi talar ali vsaj precinktorij in kolar. Pogosto je prav duhovnikova obleka tisto, kar odbija ljudi. Talar je zamazan, kolar porumenel, bired slab, roket pomečkan, štola v znamenju razpadanja. Res duhovniki uporabljajo za pogrebe slabšo obleko, ker so bolj kot v cerkvi izpostavljeni vremenskim neprilikom, toda ljudi s svojo oblekokljub temu ne smejo odbijati. Pokojnikovi sorodniki in mnogi drugi pridejo morda samo pri pogrebu v stik z duhovnikom in odneso slab vtis o duhovniku, če ga vidijo zamazanega. Za domače pa je pogreb nekaj edinstvenega in so po pravici užaljeni, če duhovnik s slabo obleko omalovažuje pokojnikovo smrt. Žalostnih trenutkov ne sme motiti grda obleka duhovnika in strežnikov. Tudi križ, kropilček, kadilnica in nosila ne smejo biti zamazani in ostareli. Še bolj pa je grdo, če duhovnik dela razliko med bogatimi in revnimi, med preprostimi in izobraženimi. (V pariški nadškofiji in ponekod drugod so že odpravljene razredi pri pogrebi!).

»Nato se uredi sprevod...« Sprevod je že to, ko gre duhovnik s strežniki k hiši umrlega. Večkrat to ni urejen sprevod; vse gre preveč po domače. Ljudje to opazujejo iz hiš. Če smo v duhovniški obleki moramo tako hoditi, kot se sposobi liturgu. Isto velja za strežnike, o katerih pravi konstitucija, »naj svoje opra-

vilo vršijo s tisto iskreno pobožnostjo in urejenostjo, ki taki službi pristojna in kakor božje ljudstvo od njih po pravici zahteva» (čl. 29). Posebno moramo paziti na urejen sprevod od hiše umrlega do cerkve obziroma na pokopališče. Strežniki naj gredo po dva in dva v primerni razdalji, za njimi duhovnik, če pa je duhovnikov več, naj razporejeno stopajo za strežniki. Ljudje bodo to opazili in bodo tudi sami lepše šli v sprevodu.

»**Župnik truplo pokropi...**« To naredi pred hišo, v cerkvi in na pokopališču. Nato ga pokadi s kadihom. Pri pogrebnem obredu so to edine akcije, zato še bolj zbujejo pozornost. Kako jih bo duhovnik izvršil? Kako se bodo pri tem obnašali strežniki? Vse ima lahko globok smisel ali pa je samo mahanje brez duha pobožnosti. Ljudje to opazujejo in zato ni čudno, če pride včasih do tako usodnih sklepov v njihovih dušah.

»**Nato župnik brez petja govori... zdaj prične peti...**« Nič nam ne pomaga, če imamo obrede v domačem jeziku, če pa besede izgovarjamo tako, da jih nihče ne razume. Varovati se moramo rutine. Pokopavamo večkrat, zato je pogreb za nas nekaj vsakdanjega, za sorodnike pa je pogreb nekaj pretresljivega, zato moramo vse opraviti lepo, s sočutjem in dostojanstvom. Molimo počasi, razločno in na glas, da bodo slišali tudi tisti, ki stoje daleč od krste. Kdor ne zna peti, je boljše, da molitve počasi recitira. Svojci so veseli vsake oblike spoštovanja, ki jo izkažemo rajnemu. Lepo bi bilo, če bi vsakemu povedali nekaj besed v slovo. V vsakem človeku je nekaj dobrega, poudarili bi to, opustili pa vse, kar je bilo slabo, kajti »de mortuis nil nisi bene«. Če pa ne govorimo, pa vsaj z lepo opravljenim obredom in s spoštljivo, razločno in glasno molitvijo pokažimo, kako Cerkev spoštuje rajnega in vse, ki jokajo za njim. Če bodo ljudje domov grede duhovnika hvalili, kako lepo je pokopaval, si bodo tudi taki zaželeli cerkven pogreb, ki so imeli poprej že drugačen načrt.

»**Mašnik s služitelji se pripravi za slovesno mašo za rajnega...**« Ker so dovoljene maše tudi popolne in to celo z binacijo, če je župnik sam brez kaplana, bo vedno več pogrebov iz mašo. Takrat gredo v cerkev tudi taki, ki morda niti ob nedeljah ne hodijo k maši. Zanje je to lepa prilika, da spoznajo mašni obred, zato bi bilo res grdo, če mašnik ne bi pazil na to, da bi bila žalna slovesnost kar najlepša in vzpodbudna. Če se bodo strežniki slabo obnašali in bo duhovnik nemaren liturg, bo bogoslužje bolj odbijalo kot privlačilo. Zato storimo vse, da po naši krivdi ne bo nihče odšel iz cerkve in Cerkve!

Čeprav bi duhovnik pogrebni obred zelo spodbudno opravil, pa bi se pri plačilu pokazal preveč skopega in trdosrčnega, si ne bi pridobil vernikov. Na več načinov lahko duhovnik pokaže tako trdosrčnost: če zahteva štolnino že vnaprej, če ne razume težkega socialnega položaja preostalih članov družine, če noče v ničemer popustiti, četudi bi smel (prim. ZLS, čl. 558), da samo zaradi dobrička preskrbi nekatere dodatke (več strežnikov, več luči v cerkvi), če vse dela očitno samo zaradi denarja, ne pa iz duhovniške dolžnosti in ljubezni.

Naši vernici najbrž še dolgo ne bodo tako popolni, da bi se ob pogrebu veselili, da je eden njihovih že pri Bogu; veseli pa bodo, če bomo mi storili vse tako vestno in lepo, da bodo že v obredu slutili versko tolažbo. To pa z majhno žrtvijo zmoremo vsi.

Vilko FAJDIGA.

VIJESTI

Institut za anglikansku teologiju. U opatiji sv. Matije u Trier-u (Njemačka) otvara se institut za anglikansku teologiju. Nedavno je tu opatiju posjetilo nekoliko predstavnika anglikanske Crkve, među njima i tajnik canterburyjskog nadbiskupa (Der christliche Sonntag. 1964, 23, 178).

Sekretarijat za povezanost. Grčka pravoslavna Crkva osniva je sekretarijat kojemu je svrha podržavanje veza s drugim kršćanskim Crkvama. Takav sekretarijat ustanovila je prošle godine i ruska pravoslavna Crkva (Ibid. 21, 163).

Nadbiskup Ramsey o ekumenizmu. Prigodom sastanka koji je raspravljao o crkvenom radu kroz zadnjih pet godina izjavio je canterburyski nadbiskup dr. A. Ramsey da »ne postoji ni jedan dio svijeta koga ne bi zahvatio pokret nastojanja oko jedinstva« (Ibid. 164).

»Ekumenska služba braći«. U benediktinskoj opatiji Niederaltaich (Njemačka) postoji institut »Ekumenska služba braći«. Taj je institut pokrenuo akciju »Agape« (Ljubav) koja bi imala izgraditi ekumensko omladinsko središte u blizini Atene (Ibid. 20, 154).

Interkonfesionalni laički apostolat. U gradu Acomb (Engleska) složi su se anglikanci, metodisti, baptisti, kvakeri i katolici da provedu jedan osobiti način zajedničkog apostolata. Vrlo interesantna pojedinost te akcije bila je da su odabrali 60 mladih ljudi koji su dvojica po dvojica (nikad obojica iste konfesije) stupili u direktni kontakt s većinom kršćana toga područja. Kroz mjesec dana posjetili su oko 25.000 ljudi. Redovito su posjetili ljude u stanu i s njima se kratko, ljubezno i neprisiljeno zadržali. Ni s kim nisu diskutirali. Poslije tih pojedinačnih susreta bilo je nekoliko zajedničkih sastanaka. Ta je akcija imala veliki uspjeh (Ibid.).

Sekretarijat za nekršćanske religije. Preko sv. Mise na blagdan Duhova držao je Sv. Otac homiliju o biti i općenitosti Crkve.

Kršćanstva nema bez zajednice. Sklonost prema zajednici je poticaj Duha Svetoga koji srca ujedinjuje, zagrijava, potiče na djelovanje, daje im svoju snagu i svoju radost.

G. Michenneau

Na kraju homilije najavio je da se osniva sekretarijat za nekršćanske religije i da će predsjednik toga sekretarijata biti kardinal P. Marella (Kirchenz. für das B. Aachen 1964, 22, 4).

Mješoviti brakovi. U ekumenskom institutu opatije Niederaltaich održani su od 30. travnja do 30. travnja do 3. svibnja o. g. prvi put dani sabramosti za mješovite bračne parove. Po redu se držala katolička i protestantska služba Božja koga koje su svi zajedno sudjelovali i zajednički molili. Susrete su predvodili katolički župnik Dr. K. Heyer i protestantski pastor G. Henseleit koji su razjašnjavali ulogu koju mogu odigrati mješoviti brakovi u sadašnjem času ekumenskog nastojanja. Ekumenski institut namjerava angažirati što veći broj katoličkih i protestantskih duhovnika koji bi vodili slične dane sabramosti za mješovite parove (Katholisches Sonntagsblatt 1964, 20, 2; The Tablet 1964, 563).

»**Mir na zemlji**«. Protestantska zajednica u Taizé-u proslavila je svečanom službom Božjom godišnjicu objavljenja enciklike Ivana XXIII »Mir na zemlji«. Od sada će veliko zvono samostanske crkve u Taizé-u nositi ime »Mir na zemlji« (Der Sonntag 1964, 19, 24).

Vino za Mise. Predsjednik Indonezije Sukarno nabavio je misionarima nadbiskupije Djakarta vino za Mise iz Španjolske kao priznanje za njihove zasluge na prosvjetnom i socijalnom polju (Kirchenz. für das B. Hildesheim 1964, 23, 2).

Istinitost Evandjelja. Papinska biblijska komisija izdala je po odredbi Sv. Oca 21. travnja o. g. Uputu o povijesnoj istinitosti Evandjelja. Ta Uputa sadrži upozorenje egzegetima, profesorima sv. Pisma, propovjednicima i vodama biblijskih grupa na koji način, na temelju tradicije i uz pomoć suvremenih sredstava istraživanja, treba tumačiti Evandjelje (Osservatore Romano, 14. V 1964).

Sv. Klement Ohridski. Odlukom SZO upisan je u popis svetaca (martirologij) učenik sv. braće Cirila i Metodija sv. Klement Ohridski.

Papinska komisija za publicistiku. Sv. Otac Pavao VI imenovao je 7. travnja o. g. komisiju kojoj je svrha da se brine kako će se u praksu provesti koncilski dekret o štampi, radiju, filmu i televiziji. Komisiju sačinjavaju stručnjaci iz cijelog svijeta, među njima i neki laici (Der christliche Sonntag 1964, 18, 138).

Smisao za zajednicu. Gradišćanski biskup Msgr Laszlo, prigodom jednog sastanka katoličkih muževa, skrenuo je pažnju na činjenicu da crkvena zajednica danas često izgleda kao skupina ljudi koji se gotovo isključivo brinu za svoje lično spasenje, pa je istaknuo da spada na bit Crkve da je misionarska. Svi bi kršćani trebali sudjelovati u brizi Crkve za sve ljude (Der christliche Sonntag 1964, 21, 162).

Novi način propovijedanja. U njemačkom gradu Essenu započet će uskoro rasvijetljenim natpisima na trgu iznositi pobudne misli u vezi s blagdanima i svetim vremenima (Kirchenzeitung für das B. Aachen 1964, 22, 4).